

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., $\frac{1}{2}$
an 9 fr., $\frac{1}{4}$ an
4 fr. 50 cm.

Focea apare în fiecare
Sâmbătă

Unirea

Insertiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în
Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XVIII.

Blaj, 28 Noemvrie 1908.

Numărul 47.

Reforma electorală.

Românul nostru trecut în viață peste foarte multe greutăți are un proverb: „În tot răul este și ceva bun.” Când suntem în ajun să se introducă în țară sistemul nou de alegere, care pretinde în primul rând dela cetățeni anumit grad de cultură, scrisul și cetitul, un lucru care pentru noi eră chiar de trebuință, ca să se demonstreze prin lege folosul învățaturii.

Noi, cari ne-am îndeletnicit cu învățarea, deșteptarea și creșterea poporului prin școalele elementare, nu am fost în stare să găsim într'un jumătate de secol o dovadă puternică prin care să înduplicăm părinții a-și trimite copiii la școală cu dragoste și fără silă. Acum când dreptul de alegător s'a legat de cetit și scris la o singură predică ocazională mi-s'a însinuat peste 60 bărbați însurați și 20 ficiori, cari toți să roagă să fie instruați în scris și cetit, între cari sunt bărbați în vrâsta de 45—50 ani.

Dacă acest curent să va putea mișcă cu folos în toate părțile locuite de poporul nostru, atunci câștigul este cu mult mai mare decât paguba ce să intenționează a ne face cu legea primejdioasă.

Dacă în prezent n-am putea profita din lege noi românii chiar nimic, decât deșteptarea, luminarea și educarea poporului pe toată linia, totuși trebuie să fim mulțumiți de socoteala vrășmașului, căci din adins vrând să ne facă rău, acela poate să ne servească spre bine.

Fără îndoială proiectul amintit poate să ne servească spre bine și prin îndemnul și voința firmă a poporului, că nu se va lăsa să i-se aplice pe mir cuvântul, că este prost, nu mai ales acolo, unde n-a lipsi nici încurajarea factorilor prin firea lucrului chemați a deșteptă și lumina masa poporului: preoții și învățătorii.

E sosită vremea să trimbițăm pe toată linia poporului nostru cuvintele poetului: acum ori niciodată să dăm dovezi la lume... că știm să ne însuflețim, da știm și munci, când dreptul să poate câștiga cu voința și munca de o singură iarnă.

Lucrul nu este greu, aceasta o știu din propria-mi experiență. În anul 1886 Episcopul Gherlei m-a numit de preot în comuna mea natală, Satu-nou-de-sus de lângă Baia-mare unde în tot satul știă scrie din vre-o 650 suflete 4 persoane, lucrul acesta mă supără mult văzând bărbații cu cari am copilărit, în atâta întunec. M-am hotărât la muncă: întâi am format cor bisericesc pe două voci cu tinerimea și în sările de cant am instruat ajutat de învățător scrisul și cetitul.

În iarna primă am întocmit cor bun și a învățat peste 20 inși scrisul și cetitul. Tot acest metod l-am aplicat și în filiala Tăuții-de-sus și încă cu mai îmbucurător rezultat.

După ce în amândouă comunele am avut cântăreți, poporul eră însuflețit la culme și părinții tinerilor coriști chiar ambițioși de învățatura acelora.

Fără a perde vreme m-am folosit și profitat de însuflețirea poporului, căci în amândouă satele am zidit în 1887 și 1888 școli de piatră, cu o sală de propunere pentru 80—100 elevi, iar pentru învățători două odăi, bucatărie și cămară sub același acoperământ tot din peatră. Pentru economie, poieți, cotețe și fântâni.

Corurile începute de mine există și astăzi, iar din școale timp de 7 ani am scos o mulțime de cărturari, căci însuflețirea odată sădită cu temei și dragoste de carte s'a tot potențat.

Astfel ar trebui să ne folosim acum de moment și de voința poporului, ca să tragem cel mai mare folos posibil prin învățarea lui la

scris și cetit. Aceasta pe cuvântul, că fiecare analfabet să simte lovit în demnitatea sa de om, deci este ușor a-l înduplecă la învățatură.

Legea electorală după cum să prezintă nici nu ne-ar putea face răul intenționat peste stavila aceasta cu puteri unite vom trece cu siguranță biruitori.

Putem spune, că proiectul de lege are unele părți chiar bune și moralizatoare: „Are două voturi, care a implinit 32 ani și a făcut serviciul militar și are 3 copii.”

Aceasta pretenziune este pe cât să poate de înțeleaptă, căci va împedecă mult sistemul păcătos de doi copii și va pune stavilă aborturilor provocate prin fel și fel de metode.

Alungarea fătului conceput deja s'a generalizat și în comunele noastre și cu greu este a-i pune capăt. Eu abia după 5 ani de păstorire pot constată că deja mi-a succes a stârpi vișul, căci nașterile s'a sporit cu 4% spre a ajunge acest rezultat a trebuit muncă și cuvânt puternic. A trebuit să cunosc boala deplin, ca să-i pot aplica lecuirea corăspunzătoare.

Primejdia cea mare vine de acum prin împărțirea cercurilor, aci va fi nedreptatea și încătușarea noastră. După toate semnele, cercurile de alegători dintre români și maghiari vor fi astfel împărțite, că noi vom alege dela 80—100 mii un deputat, dar maghiarii vor alege 1200—3000 un deputat. Iată aci va fi primejdia adevărată, unde nu putem ajuta prin propriile noastre puteri prin voința și munca noastră.

În asemenea împrejurări ajunși, poporul nostru deșteptat, va cunoaște deplin pe vrășmași, cari nu odată să laudă, că poporul li-e drag, dar numai cu intelectualii răsvrătitori nu să pot împacă. Luptătorilor harnici li-se dă în mână o armă puternică prin care va putea

desbracă în golătate pe demagogi, cari perirea noastră o caută.

Datorința noastră este, ca în proporție cu măsurile de împilare să ne adunăm rândurile spre luptă dreaptă. Istoria lumii ne învață, că toți împilatorii prin nedreptatea lor și-au săpat mormântul. Ori nu este scris în Biblie că „dreptul ca finicul va înflori“?

R.-Cristur, 1908.

I. Costin,
paroh gr.-cat.

Ceva la fondul de penzionare a preoților. *)

Frații preoți din tractul Reghinului în conferința preoțească de toamnă, după cum scrie fratele V. B. Munteșcu în Nr. 42 al „Unirii“, s'au ocupat cu chestia fondului de penziune al preoților; e foarte bine, dar pe lângă aceea e și chestie arzătoare pentru noi, ca în vederea îmbunătățirii sortii noastre, de cu vreme să ne ocupăm cu venitorul nostru, respective al familiilor noastre, de aceea îmi iau voie să îmi fac și eu, ca unul din cei mai mici, observările, cu privire la hotărîrea fraților preoți, luată la chestia amintită:

Sum de acord cu frații, ca să sovească unul fiecare anual 100, 80, 40 cor. la fondul amintit — sum de acord, dar nu cu privire la sumă, căci despre o cotă hotărîită

*) Discuția fiind deschisă, fără ca Redacția să împărtășească părerile corespondenților săi, dă libertate deplină, celor ce află de consult să se pronunțe asupra chestii, care în prima linie interesează preoțimea de la sate.

e prea de timpuriu să vorbim, — nefînchizându-să însă calea fraților preoți cu calificarea teologiei bienali, de a concurge care vrea cu aceiași sumă la fond, ca și un teolog sistematic, ca astfel la timp să fie și el înlocuim pârtaș, căci doară, deși cu calificare înegală, totuși în viață îndeplinim aceiași muncă, și suntem pârtași acelorași dureri; dar nu sum de acord cu partea a donă a hotărîrei lor, ca anume, pe lângă cota anuală impusă spre binele nostru la fondul de penziune, să mai contribuim separat anual 30, 20, 10 cor. pentru crearea unui fond, din care să fie ajutați preoții, cărora puterea civilă le va detrage întregirea congruală fără de invoirea P. V. Consistor, nu sum de acord, căci după părerea mea nu are sens, și iată pentruce:

După cât știu eu, și așa cred, că doară iutreagă preoțimea. Ministrul cultelor a promis regularea congruei de-o-camdată pe cale novelară, luând de bază art. de lege XIV din 1898, în care ocure un singur § 67, pe baza căruia i-să detrage preotului delicuent întregirea, acei § însă atari fapte, în urma cărora auctoritatea supremă bis. ca for de investigare nolens volens, trăbue să aducă hotărîrea de-a să detrage întregirea, de nu cumva va voi să vină în contradicere cu sine și cu chemarea sa, cea ce nici presupune nu să poate, nu, căci eu cred, că e eschis, ca P. V. Consistor să se espună pentru un frate, fie acela cine ar fi dovedit fiind vinovat de §. 7 al art. de lege XIV din 1898, și în legătură cu aceasta de §. 13 alineat ultim al art. de lege XXVI din 1893.

Mai departe nu sum de acord cu ce zice fratele V. B. Munteșcu, când scrie, că să ne asigurăm primo loco pe noi înșine, nu, pentrucă după părerea mea chemarea noastră e de a lucra împlinindu-ne cât să poate de strict și conștientios datorințele, în

liniște însă, nefolosindu-ne nici când după săvârșirea acestora de doba de reclam, după cum durere să folosesc unii dintre noi atât de des în ziua de azi, nu, căci noi trăbue să lucrăm Dlui și pentru Dl. și asta o vom face-o atunci cu atât mai vârtos, când vom ști, că ai noștri după noi sunt asigurați de pânea de toate zilele! Nu pe noi, ci înainte de toate pe ai noștri să-i știm ocrotiți pentru vremi de restriste!

Atât cu privire la articolul fratelui V. B. Munteșcu din Nr. 42 al „Unirii.“

În ce privește chestia fondului nostru de pensionare în sine considerată, am și eu, unele păreri, pe care înșirându-le aci îi rog pe frați și cu deosebire factorii competenți în a da directiva regulării definitive a chestiei, să binevoiască a le folosi aflându-le eventual de bune, și anume:

1. Unul fie care preot fungent să sovească odată pentru totdeauna o taxă fundamentală, anumite % a întregirii congruali și a venitorului paroch. constatate prin conscrierea congruală din anul 1896.

2. Să se statorească o cotă anuală ce vom avea să o solvim unul fiecare la cassa fondului, fie egală pentru fiecare preot, fie diferită după calificare, dar în cazul din urmă să i-să deie voie și preoților cu teologia bienală de a concurge la fond cu suma ca și un teolog sistematic, asigurându-și și el astfel o penziune egală.

3. Pe lângă cota anuală statorită pentru fiecare preot, să se eiecteze pe fiecare biserică respective parohie fără conșiderare că e vacantă sau completată, o taxă anuală de 24 cor. eventual mai mult în favorul fondului; aci cred, că vor fi și de aceia, cari îmi vor dificultă propoziția pe motivul, că bis. sunt sărace, și afară de aceasta abia mai pot suportă impositele, nu să mai concurgă

FOIȚĂ.

SONET.

Pe culme codrul plânge și suspină,
Se scaldă stele'n zarea argintie,
În vrăjile de vagă nostalgie
De după deal răsare luna plină.

Părău'și mână unda cristalină
Pe creste sună-un corn de haiducie,
Eu stau pierdut în dulce reverie
Și'n dulcea vraje toate se alină.

În blândul farmec floare după floare
Azoarmă, sub polenul fiin de lună
Și peste lanuri vântul se alungă.

Aproape cail'n pedeci sunătoare
S'aud sărind și peste toate sună
Cu glas duios cavalul dela strungă.

Aron C.

Gavril Lazar de Purcăreți.

Totdeauna ne împlinim datorința națională, de câte ori reinviem memoria bărbatilor noștri binemeritați, cu atât mai sacră datorință avem să împlinim dar atunci, când avem să aprindem făclia de pietate memoriei acelu brad puternic național, care au știut să trezească spiritul amortit al românilor grănițeri din Sanislău, ultima comună locuită și de români spre occident. Îmi împlinesc datorința acuma, când în numele tuturor Sanisloanilor amintesc câteva, numai câteva date din cele multe, cari caracterizează măreața activitate a lui Gavril Lazar de Purcăreți, atât pe terenul bisericesc, cât și pe cel politic național.

El ca parohul nostru ne-a introdus temeinic în deprinderile virtuților creștinești și naționale; ne-a convins, că acestea sunt lustrul frumuseții omenești; ne-a convins, că simbolul nobleții și a culturii adevărate e religia și iubirea limbei materne!

Treizeci de ani a stat între noi, ca un apologet gigantic al credinței și al românismului; a stat la o înălțime de care numai cu supranaturală reculegere de sine să poate înălța înima unui singuratic, la o înălțime unde simplul muritor poate pătrunde, numai dupăce și-a purificat caracterul de pulvrea egoismului.

El ne-a condus, el ne-a învățat și modul lui de a instrui a fost opera mare întru

mărirea lui Dumnezeu și întru progresarea românismului, el a pus pază abuzurilor și s'a luptat ca și un Titan în contra maghiarizării. Neînvinș niciodată și totdeauna învingător. Da, el a fost reprezentantul nostru în cel mai grav moment al energiei naționale. În numele lui să concentrează trecutul și viitorul nostru, luptele și aspirațiunile noastre a foștilor lui discipoli. El cu vocațiune sfântă ne-a îngrijit umplând spiritele noastre cu minunile simțemintelor adevărat românești, înșpirându-ne totdeauna prin strălucirea unui exemplu admirabil de românism, sfințenie și devotament. El cu manierile lui fine a nutrit în noi focul științii și a iubirii active, care totdeauna va fiacăra în noi. Sub oblăduirea lui fiii și ficele noastre au crescut în înțelepciune și în har înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor, căpătând o învățătură, care ajunge mai mult decât comorile lumii, că „nu să dă pentru aurul cel mai bun și nici argintul nu să cumpenește drept preț pentru ea.“ (Iov. 28, 15).

Și așa comuna noastră, până vom trăi noi foștii lui credincioși, va fi ferită de a deveni sclava scepticismului, va mai fi ferită și de întunecimea acelei filozofii crude, care micșorează motivele morale și deschide perspectivele progresului material, și va fi ferită de murdăria imoralității și a renegării.

Sub păstorirea lui moralitatea femeilor și castitatea fetelor române din Sanislău a ajuns de model între poporeni satelor vecine,

și la fondul de pensiiune preoțesc cu așa sumă, eventual și mai mare; aceluia le amintesc art. de lege XXXII din 1875. §. 29 p. 3. în urma căruii parohiile respective bis. ca susținătoare de școli sunt îndatorate a solvi anual taxa de 24 cor. în favorul fondului regnicolar de pensiiune, fără considerare însă, că stațiunea docentală e ocupată sau vacantă, și amintindu-le întreb, că dacă puterea civilă are dreptul de a ieși taxa pe bis. respective parohii, ca susținătoare de școli, pentru asigurarea pensiiunei docenților, oare auctoritatea bisericească nu va putea avea aceeași putere de a ieși taxă pe aceleași biserici respective parohii, și în același măsură, eventual mai mult, pentru asigurarea pensiiunei preoților, căci doar noi la tot cazul stăm și trebuie să stăm mai aproape de biserică ca învățătorii; de altfel abstrăgând dela aceasta, cred, că nici pentru o biserică din Arhidieceză suma de 24 cor. anual nu e o poziție atât de grea în erogate, carea să conturbe echilibrul financiar al respectivei biserici.

4. Fondul actual al deficienților, ca fond cu aceeași destinațiune, să fie contopit în fondul de pensiiune nou creând, pe cum și fondul viduo-orfanal.

5. În ce privește proporția la dreptul de pensiiune să se ieșe de bază anii de serviciu.

6. Indată după regularea congruei fie pe cale novelară, fie definitiv prin art. nou de lege — și de să poate mai iute, ca așa regularea să ne aște gata de muncă, superioritatea bisericeii să binevoiască a începe regularea fondului, așa însă, ca în prelucrarea statutelor să ia parte și preoții din provincie, denumindu-să în comisia de prelucrare jumătatea membrilor din preoții gremialiști, jumătate din preoții esteri o parte protopopi o parte preoți numai, iar statutele

astfel prelucrate să fie aprobate de P. V. Conzistor, eventual de un sinod arhidiecezan.

Acestea sunt în mare păreriile mele în ce privește chestia în sine considerată, și am îndrăznit a mi-le spune așteptând, ca cei ce știu mai mult să ne îndrepte mai mult, și mai pe sus să ne ajute în realizarea visului de mult dorit, și sum convins, că fie care preot lăsând la o parte ori ce considerații va munci din răspuțeri la clădirea venitorului familiilor de preot, și asta o cred cu atât mai vărtos, căci pentru noi e trecut timpul poveștilor, și mântuirea numai din și prin fapte ne poate veni.

Mureș-St.-Ana, la 13 Nov. 1908.

Emil Andreșan,
adm. paroh.

Dieceză în dieceză

sau

ardeleni și ungureni în dieceza Gherlei.

Nu numai chestia ca atare, ci mai ales felul cum este ea tractată din partea celui mai autorizat om al Clerului ungurean, Rev. Tit Bud, dimpreună cu năvala necualificabilă și ne mai pomenită din „Magyar Állam“ (30 Oct. a. c.) pretind, ca cruciada clerului ungurean pornită contra clerului ardelean, cruciadă, care acum îmbracă formele unui războiu de exterminare folosindu-se chiar și de armele spionajului și denunțurilor politice, — să fie odată și îngrabă terminată. Nu este permis, ca aceasta mare și vitală chestie să adoarmă nerezolvată ori să rămână neglijată, căci în fiecare moment poate să provoace o catastrofă bisericească-națională!

Rev. vicar Tit Bud (în „Unirea“ nr. 37) pune chestia așa: păretele despărțitor îl formează fondurile, declarând franc și fără a observa, că unde izbește, că atât timp cât

nu va fi încetat diferența dintre fonduri, preoții ardeleni n'au drept să ocupe parohii ungurene.

Să ne oprim aci, și să ne punem cinci întrebări.

Ce sunt fondurile?

Suferit-a vre-o limitare dreptul de liberă conferire și guvernare al episcopului de Gherla?

Preoții ardeleni sunt ordinați la titlul parohiilor sau a părților ardeleni?

Formează părțile ungurene ori nu, dieceză în dieceză?

Au ori nu, recunosc ori ba, părțile ungurene episcop în înțelesul canonic al cuvântului?

Să căutăm a răspunde la aceste.

Fondurile sunt un bun comun, dar privat al respectivelor părți, deci un avut, ce nu este legat de persoane cu numele, ci de parohii. Pe cum fondul de pensiiune al oficialilor comitatenzi și altele multe, întocmai pe întocmai și acesta este legat și condiționat de loc, și nici la un caz de persoane. Fondurile de cari tractăm poartă numele de „fondurile parohiilor“ ardeleni și ungureni. §. 2 din statutele fondurilor ungurene spune apriat, că: „Datorințele preoților din §. 1. (adecă din părțile ungurene) sunt legate de parohie“.

Cine poate silabiza de aci alta, decât că preoții din dieceza Gherlei aplicați în părțile ungurene au datorință către fondurile ungurene și nu față cu cele ardeleni și că datorințele sunt legate de parohii și prin parohii de preoții ce să află în ele?

Și mai una: unde s'a pomenit, ca un statut, ce regulează o afacere de natură per eminentiam privată, materială și aparținătoare dreptului privat, să strângă în lanțuri

1) V. Tit Bud: Îndreptar practic p. 437-8.

că el s'a luptat cu rezoluțiunea unui Cato și cu ardoarea unui Brutus, ca să ferească turma sa de imoralitatea modernă, și a avut rezultat admirabil, că între 2023 suflete români, numai la 4—5 ani, de s'a născut vre-un bastard, până când în satul vecin Mező-Petri între 1132 suflete Șvabi într'un an s'au botezat 25 bastarzi. Dela românele din Sanislău ar putea lua exemplu și țărancele noastre dela codru și jurul Baia-mare pe unde au foarte curioase, ba revoltante vederi și principii despre moralitate și castitate. Am întrebat pe niște codreni de ce religie sunt ei? Și nu mi-au știut da răspuns numai, că ei sunt români. Am întrebat, că cine a fost Isus Hristos? și nimic n'au știut! Am zis, că „grigea popii de tămâie.“

— Da preot aveți să vă grijească de tămâie? întrebai eu mai departe.

— Avem da, și așa ne-a zidit o biserică de frumoasă, că toată ziua te-ai uita la ea!

Înțelegeți, mă rog, zidul, numai zidul!! —

Și Gavril Lazar de Purcăreți a zidit o biserică în Sanislău, o biserică puternică, a cărei sanctuar se deschide în fața tronului dumnezeiesc, a cărei innuri cântate de el vor avea refren și dincolo de mormânt, că el a zidit: biserica „Spiriului Sfânt!“ —

Singur a zidit-o, la ce i-au trebuit puteri supraomenești, le-au cerut dela Dumnezeu și Atotputernicul i-le-au dat, că ruga sa a fost fără prihană!

Prima sa năzuință fu ca poporeni să tragă cu toată dragostea la cultul divin și ca să-și ajungă scopul nimic n'a lăsat afară din tipic sau din ritul nostru oriental abundent și frumos până la farmec. Toate, toate le-a îndeplinit cu cea mai mare esactitudine și punctualitate până la scrupuli. Și pavecernițele sâmbăta și în presara sărbătorilor le-a îndeplinit cu toată pompa și cu atâta zel și dragoste, încât și pe un ateu l'ar fi mișcat. Chiar și când fu pe patul morții într'o Duminecă după amiază simțindu-se mai ușor și știind, că capelanul său e dus la înmormântarea preotesei văduve Salăgean în Vezend, voi să se scoale și să servească vecernia, zicând, că el să simte cu mult mai bine, ca în zilele precedente și nu voiește să lase pe poporeni săi fără vecernie. Numai rezistența medicului, a familiei sale și a rudeniei sale dna Villian, l'au reținut, ca să nu să scoale de pe patul morții și să nu meargă încăodată, pentru ultima oară la biserică.

Așa s'au năzuit Gavril Lazar de Purcăreți a cuceri pentru Dumnezeu sufletele credincioșilor săi.

Cu știința sa a cumpenit și ales calea pe care a condus poporeni săi la biserică, la Dumnezeu, și la nemurire! A ales calea cu grije, ca ei să nu se clatine în veci și să nu se abată dela ea nici odată!... Și a înv... că ținta sa a fost sfântă și ruga sa au fost curată ca firmamentul!...

Vină ori cine la Sanislău și să se convingă, că nu numai la sf. Liturgie dar și la Insărat va află biserica îndesuită de evlavioși, încât abia va putea intra de mulțime. Vină și să se convingă, că în Sanislău n'a află Român bețiv, nici înjurător, nici făcător de imoralități sau alte rele! La toate acestea imi este martor încă și Ilustritatea Sa Dr. Augustin Lauran, acest om, genial, care azi da lucoarea preoțimeii noastre au esclamat mai de multe ori în fața multora: „Sunt nimit și încântat de evlavia Românilor din Sanislău!“

Și acum, când lumea toată e beată de sofismele teribile a modernei filosofii ateie și imorale au făcut Gavril Lazar de Purcăreți acestea cuceriri....

Inchipuiască-și deci ori cine binele imens și zelul neatacabil ce l'a desfășurat acest bărbat.

Da, Gavril Lazar de Purcăreți a fost preot și acesta e mare cuvânt. El remedia pe cei zdrobiți la inimă și consolă pe cei ce plângeau, el ascultă cu milă suspinele credincioșilor săi și îi mângâia cu bunătatea sa nesfârșită. El a fost capace de a remedia sufletul omenesc, că el a fost așa de avut și de puternic încât a putut întinde milă spirituală, spiritului nefericit, spiritului milog....

(Va urma).

principiile de guvernare și legile generale ale Bisericii?

La întrebarea a doua răspunsul este de tot clar și zdrobitor pentru ceice vor să reducă și scundeze dreptul episcopului de liberă conferire și mijlocit dreptul episcopului de guvernare. Și anume: nici episcopul actual, nici episcopii de mai înainte ai diecezei de Gherla n'au fost denumiți și confirmați — cum de sine să înțelege — cu vre-o condițiune privitor la fondurile și parohiile ungurene. Lîmpede ca soarele reese de aci deci, că dreptul de liberă conferire și guvernare al episcopului este și rămâne un drept întreg, necondiționat și nelimitat.

Prin urmare ceice ridică pumnul asupra acestui drept ipso facto să încumătă a să război contra episcopului lor.

La întrebarea a treia răspundem amănă cu dreptul bisericesc, care nu admite de cât două feluri de ordinări: ordinări la titlul diecezei și ordinări la titlul parohiei. Și deoarece toți preoții diecezei de Gherla — abateri fac singur vreo 5—10 moralisti îmbătrâniți — sunt ordinați pe numele diecezei, și anume pe numele sau titlul diecezei întregi, este evident, curat și luminos, că preoții ardeleni pot fi și au și dreptul să fie aplicați după trebuință în părțile ungurene, și tot asemenea ungurenii în părțile ardeleni, — încru, ce de 50 ani încoace a urmat după împrejurări.

Cazurile de „trebuință“ va fi competent doară episcopul să le cvalifice și declare!...

De ordinari pe numele singuraticelor părți constitutive ale diecezei, nici vorbă, căci ar fi un ce absurd.

— La întrebarea a patra și a cincea răspunsul îl dă Rdis. Bud, evident că foarte greșit — ca să nu zicem îndrăzneț, sumeț și uzurpător — prin cuvintele: „și păretele despărțitor va rămâne între noi în veci vecilor“. Pentru ilustrare va fi la loc să spunem, că un preot ungurean nou-ordinat și-a luat curagiul a cere, fără să fi fost pedepsit, în scris, unul din cele opt beneficii ocupate de „ardeleni“ susținând în petiție, că acele de iure sunt vacante.

Va să zică: părțile ungurene formează dieceză în dieceza Gherlei, iar drepturile episcopului de liberă conferire a beneficiilor și de guvernare în aceste părți sunt condiționate de fonduri și persoane, adeca sunt niște drepturi — după credeul clerului ungurean — iluzorii, moarte, fără fond real și mai puțin decât nominali. Dacă înțelegem bine pe Rdis. vicar Bud, părțile ungurene, scurt și cuprinzător, n'au episcop în înțelesul canonic al cuvântului și nici nu vor să aibă „în veci vecilor“ dacă „nu să vor contopi fondurile“. Aceasta însemnează nici mai mult, nici mai puțin, decât că străduințele și tendințele într'acolo bat ca mîne poimîne titlatura episcopului în raport cu părțile ungurene să se reducă la un fel de „mitropolitul Ungro-Vlachiei“ în raport cu Ungaria.

Este sănătoasă o astfel de situație? Să mai poate aceasta tolera? Mai poate-se amănă rezolvarea chestiunii dintre „ardeleni“ și „ungureni“ în dieceza Gherlei?

Cine nu vede primejdia, cotească ziarul „Magyar Állam“ dela 30 Oct. a. c. în care stă articolul de spionaj: „Agitațiuni după

plan“ la conta celor câțiva preoți ardeleni dispuși în părțile ungurene!

Trist. — foarte trist!...!...

Binevoitorul*)

Sacrilejul dela Blaj continuă să preo- cupe ziaristica noastră, infierând barbaria aceasta în terminii cei mai categorici. „Tribuna“ dela Arad de pildă publică un prim articol de toată frumseța sub titlul „Cereți satisfacție!“ chiar și unele din ziarele magiare sunt indignate de această lipsă de respect, și spun, că dacă sunt scandalizați Români, au tot dreptul, pertrucă fapta ceasta e de așa, cât revoltă pe ori ce om cult, și să miră cum de s'au putut întâmpla așa ceva, aproape de casarma de gendarmi. Comunicatele foilor magiare amintesc toate de cercetări severe, ce s'ar face, — noi, cari suntem aci n'am auzit, nici văzut ceva.

REVISTE.

Balcanul fierbe și pe lângă toată nisuința diplomației de a acoperi cu spusa focul ce arde, paza erumpe din când în când. — Să așteaptă numai momentul și flacăra va arde în plină putere.

Austro-Ungaria stă rău în toată privința. Cu Turcia relațiile diplomatice, dacă nu s'au rupt până acuma, a fost, că Turcia încă nu e pe deplin înțeleasă cu Bulgaria. — Turcia are interesele sale economice și politice ca să fie cât să poate de bine cu statele balcanice, căci formând cu ele o alianță poate să-și valideze în toate direcțiile interesele ei, — ne mai suferind să fie exploatată de puterile europene.

Ambasadorul Austro-Ungariei Pallavicini din Constantinopol va fi rechemat nesmintit din motivul, că Turcia nu voiește să împiedece boicotul mărfurilor Austro-Ungare. Aceasta rechemare va fi momentul binevenit ca Sârbia și Muntenegru să salute cu căldură Turcia ca aliată a lor — iar pentru Bulgaria acest fapt e un favor mare căci înțelegerea cu Turcia, care are lipsă de prietinia ei, va merge mai ușor. — Reiese tot mai lămurit, că toate statele din Balcani sunt dușmane hotărâte ale Austro-Un-

*) Suntem nevoiți, contra principiilor noastre, a publica acest articol fără iscălitură, de oarece avem informație sigură și pozitivă, că în contra bravului și inimosului profesor de teologie Dr. Vasile Moldovan, care încă a luat parte la discuția acestei chestiuni foarte importante, unii oameni negrii la inimă și-au ascuțit cuțitele și vor să-l despartă de catedră. Cu toate acestea nu ne vine a crede, că cei răi vor izbuti. Dacă Escelenția Sa Episcopul este bolnav, vicarul general e sănătos și cunoscut de bărbat distins, ridicat peste bârfitori.

Redacția „Unirii.“

gariei. Agitația ce decurge de luni de zile e alimentată de puterile străine și mai vârtos de Anglia și Rusia. — Anglia își are interesele ei economice, ca monarhia noastră să fie frântă, căci în cazul acesta suferă Germania, aliată ei și rivala cea mai temută a Angliei. În zilele trecute Anglia a spus pe față, că pentru ași putea asigura interesele ei economice în orient trebuie cu orice preț să facă imposibilă Germania și Austro-Ungaria. Iea trebuit deci ocaziune Angliei, ca să poată pași în acțiune și iată că acum a sosit și ea să și folosește de momentul binevenit. Influența Angliei în Constantinopol, în Belgrad și în Cetinje crește zi de zi, — iar dorul de luptă al acestor popoare e alimentat mereu de agenți secreți din Rusia.

După pregătirile ce să fac în toate părțile incunjurarea războiului pare imposibil. — Anglia își înțelege misiunea; — în anii trecuți a vrut să zdrobească Rusia și-a zdrobit-o că prea îi stă în cale — acum vin alte puteri de i-să îmbulzască în cale și le va delătura și pe aceste pe mai mult ori pe mai puțin timp. — Un războiu pentru noi poate avea un sfârșit fatal. Prea s'au îngământit toate acuma — prea mult amar și durere zace ascunsă și așteaptă numai clipa ca să erumpă. Și apoi câte nevoi și lipsuri pe popor — de unde va mai putea suportă enormele cheltuieli ale unui războiu?!

Turneul artistei Agatha Bârsescu.

Duminecă în 29 l. c. st. nou va debută în Blaj renumita artistă Agatha Bârsescu, care după atâtea ani de lupte și de succese pe scena germană, a revenit la scena românească, cucerind inimile tuturor prin farmecul graiului românesc. Dar puțini dela noi au avut fericirea s'o poată auzi.

Acum în sfârșit, tocmai în anul jubilar al marei noastre tragediane, pe care Europa întregă o cunoaște și o admiră — ni să va da prilejul dorit s'o putem vedea și auzi în mijlocul nostru — și ce e mai mult: ea va juca românește.

Turneul ei artistic a început în Brașov. Va urmă apoi în: Sibiu, Făgăraș, Abrud, Orăștie, Hațeg, Lipova, Arad, Lugoj, Caransebeș și Oravița, pentru cari orașe are permisiune de a juca, până la Februarie.

E de datorința noastră să dăm tot sprijinul nostru acestei mare artiste, care ne onorează neamul.

În numele culturii și artei, îndemnăm pe toți Români pe unde va călători să grăbească a o vedea și aplaudă.

Noutăți.

Întru mărirea lui Dumnezeu: Hiriș Vasilița și socia sa Ana au procurat pe sama bisericii noastre un rând de vestimente bisericesti cu 60 coroane; — iar Pușcaș Ioan și socia sa Oana, au cumpărat un prapor cu 30 coroane, acești din urmă fiind dintre cei mai sermani, pentru cari acest mic ofertă poate cu tot dreptul socoti de o mare jertfă pentru sfânta biserică, — bunul Dumnezeu să le răsplătească din nemărginitele daruri. Marca, în 5 Noemvrie 1908. *Ioan Pupiliu*, preot gr.-cat.

Biserică românească unită în Viena. În Viena este biserică gr.-cat. În 22 a l. c. s'a ținut liturgie iubilărie, a predicat părintele capelan militar Dr. Florian. După liturgie s'a constituit un comitet bisericesc din români gr.-cat. Președinte: Dr. Emanuil Doctor, medic, membrii în comitet: Dr. Alesandru Popa medic, Dr. Iosif Turcu medic, Dr. Alesandru Moldovan medic, Nicolau Belan oficial la ministeriul de războiu și Miltiade Nicolescu farmacist secretar. Dorim depline succese.

Despre moștenitorul de tron. Ziarul „Berliner Tageblatt” aduce senzaționala știre, că Majestatea Sa Regele, cu ocaziunea iubilării din 2 Decemvrie, va acorda drepturi mai mari, moștenitorului de tron Francisc Ferdinand, și aceasta din motivul, că Regele e deja în etate și bolnăvicios și astfel singur nu poate conduce toate afacerile mari de stat. Ziarul „Nenes Wiener Tageblatt” un ziar de comun bine informat, desminte această știre, căci în cercurile curții, nimic nu se știe despre un atare eveniment, care nici nu aparține dreptului regelui ci este un drept autonom al parlamentelor. Moștenitorul de tron și azi are înfruntare asupra afacerilor mari de stat, când mai în totdeauna i-se cere părerea. Astfel arhiducele a prelucrat întreg planul de anexare a Bosniei și raportul său către împăratul german și către țara nu numai de natură personală, dar să estinde și asupra acțiunilor politice. De altfel Regele în timpul din urmă să afle deplin sănătos și cu deplină energie.

Un jubileu. Ni să scrie din Sălaj, cumă acolo să fac mari pregătiri, ca în mod demn să se serbeze iubilării de 50 ani al preoției al Rdis. vicar al Silvaniei, Alimpu Barbolovicu. Sa format un comitet constator din preoți și învățători în frunte cu protopopul Hidigului, A. Vicaș, ca să aranjeze serbările, ce vor avea loc în Șimleul-Silvaniei. La 8 Decemvrie n. a. c. va fi misă solemnă cu mare asistență, gratulări din partea diferitelor corporațiuni, în urmă banchet. Serbările după cum deja să prevede, vor fi vrednice de marele vicar al Silvaniei.

Constituire. Adunarea generală a soc. acad. „România Jună”, din Viena și a constituit comitetul nou în următorul mod: Președinte: Cariolan de Pop, iur. abs. și stud. comerc. Vice președinte: Eugen Forgaci, cand. iur. Secretar I.: Nicolae Băilă, stud. cons. Secretar II.: Ștefan Oțel, stud. comerc. Cassir: Isidor Vitencu, stud. geod. Controlor: Nicu Hlușcu, stud. ing. Bibliotecar: Cariolan A. Babeș, stud. med. Econom: Eugen Casparovici, stud. med. În comisia literară au fost aleși: Nicolae Brătianu, stud. iur. și cons. preș., Cariolan de Pop, Gavril Teleagă, cand.

iur. Cariolan A. Babeș și Nicolae Băilă, iar în comisia de revizuire: Nicu Mintencu, cand. ing., Gavril Teleaga și Iunio Br. Doocolin, cand. med.

Necrolog. † *Ioan Bluga*, preot gr.-cat în Ghirișul-român, a repauzat după grele suferințe, Duminecă la 22 Noemvrie 1908 în anul al 55-lea al vieții, 30-lea al preoției și 10-lea al văduviei, fiind împărtășit cu sfintele Taine ale muribunzilor.

— † *Văd. preoteasă Maria Nicoară n. Muntean*, după lungi și grele suferințe și-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului, Luni în 23 Nov. n., la 10 oare a. m., în al 71-lea an al etății, împărtășită fiind cu sfintele Taine ale muribunzilor.

Odihnească în pace!

Posta Redacțiunii.

I. P. Am primit celea trimise totdeauna și carta postală. Dl Dr. R. a primit și el cartea, de care întrebai. Multe salutări.

Administrațiile dela „*Voința Națională*” și „*Neamul Românesc*” sunt rugate cu colegială stimă, să dispună a-ni să spedă prețioasele lor foi. De săptămâni n'am primit nici un număr.

Dr. I. F. Va urmă. Suntem veseli de noutatea comunicată.

CONCURS.

Să scrie concurs la un post de *învățător suplent* pe restul anului curent la școala noastră comunală din Tohanul-vechiu. Salar anual 600 cor. plătit în rate lunare anticipative din fondul școlii și o odaie de locuit. Concurenții cari trebuie să știe perfect limba română și maghiară să-și înainteze cererile până în 10 Decemvrie st. n. a. c. la Senatul școlastic comunal în Ó-Tohán (Comitatul Fogaras).

Tohanul-vechiu, în 25 Nov. 1908.

Moise Brumboiu, președinte. **Dumitru Pop**, notar.

(51) 1-1

Traian A. Todorescu, producător de vinuri în Világos (Șiria)

liferează vinuri foarte bune, și curate după dealurile cele mai renumite, dela 50 ltr. în sus (în engros) cu prețuri moderate deposituri: Musca-maderat, Galșa, Șiria, Covasint, Minis.

Centrala: Világos (Com. Arad) la dorință proștepe gratuite.

(49) 3-52

Copii debili

ingrăbă să însănătoșăză dacă întrebunțează Emulsiunea lui SCOTT. Însănătoșărea să poate observă deja după prima porție.

Emulsiunea lui SCOTT

asa e de dulce ca smântâna și bolnavul cu plăcere o ia și o mistue chiar și atunci când laptele nu-l primește. E în genere cunoscut, că medicii de pe tot rotundul pământului cu căldură o recomandă!

Când cumperi Emulsiunea de SCOTT să fi cu luarea aminte la marca scutitoare Pescarul.

Prețul unei sticle originale e 2 cor. 50 fleri.

Se află în ori ce farmacie.

(47) 6-22.

AVIS!

Se dă în chirie sau se vinde din mână liberă o casă cu etaj având local pentru prăvălie și multe părți de quartire pentru familii. Informații dă WILHELM NAFTALI, în Blaj.

(52) 1-1

30,000 Cor. Garanță de curățenie.

In culină și în casă

să pot curăți și spăla toate cu

săpunul **HIRSCH** alui **SCHICHT**.

El este rezultatul unui studiu serios de ani de zile. Poșede o extraordinară putere de curățire — și nu conține nici un fel de element ce ar ataca obiectul ce să spală. Drept aceea să poate folosi ori și unde și chiar și acolo unde săpunul comun nu să poate folosi și unde trebuie o deosebită grijă.

(21) 7-8

Atențiune!

Altoi de viță de vie să nu comanzi până ce nu vei cere dela mine Prețcurent! Mia de altoi de viță de vie e cu 140 cor. Delaware costă mia 100 cor. □ □ □ □ □

Adresa:

Szigyártó Nagy Mihály

Felsőseged, Somogy megye.

(50) 3-25

Partea literară.

Mysterium crucis.

Roman

din timpul împăratului Nero

de

Felix Nabor.

(Continuare)

44

Apoi vorbi despre cuvintele misterioase ale nazarinenilor, cari până aci n-au fost înțelese nici odată, cari însă acum s'au îndeplinit aievea: că adevărat va pică foc din cer și va distruge orașul. E drept că focul n-a picat din norii, unde nazarinenii presupun că să află așa numitul lor „cer“, ei a fost pus mișelește aci pe pământ.

Tigellinus descrie lucrul astfel, ca și când creștinii prin punerea focului ar fi îndeplinit un precept al învățaturii lor, și de aci scoase concluziunea, cât de rea trebuie să fie o astfel de învățatură.

Apoi povesti, cum el însuși a întâlnit o astfel de ceată de fanatici, cari treceau cu torțe aprinse prin oraș, și strigau într'una „Vai, vai!“

După aceea ceru în numele dreptății pedeapsă infrișoasă a blăstămaților și estirpare totală a acestei secte criminale.

Mulțimea îl aplaudă urlând și senatorii să declarară cu unanimitate învoți cu declarațiunile acuzatorului.

Întrebarea obicinuită a juraților: „Cum judeci tu?“ n-a mai fost decât o formulă simplă, carea avea să dea o aparență de drept votării.

Nici unul dintre senatori nu să ridică, pentru a lua în apărare pe creștinii calumniați în chipul acesta, deși cei mai mulți știau cu siguranță, că cetele de femei depravate au fost acelea, cari, venind dela masa lui Tigellinus, au purtat torțe aprinse în mâni și le-au aruncat în case.

Acum Nero să întoarse către pontifice și vorbi: „Cel mai înalt preot al zeilor sfinți, nu ești aplicat, să-ți spui părerea în cauza aceasta? Secta afurisită a acestor Nazarineni este o mulțime mizerabilă de tăciunari, după cum ne-a dovedit Sophonius Tigellinus. Luminate pontifice, spune-ne tu, nouă, cari nu suntem destul de introduși în misteriele religiunii, cum stă treaba cu această învățatură nouă și cu aderenții ei. Eu știu — și întreg orașul o știe, trebuie s-o știe, — cum i-ai observat tu și cum ai studiat de temeinic natura învățaturii lor. Vorbește, cel mai demn dintre preoții zeilor: noi ascultăm cu lăcomie cuvintele tale înțelepte.“

Atunci să ridică Titus Claudius Sabinus. Toți priveau cu încordare la statura impozantă cu trăsurile severe și cu privirea de vultur.

Titus Claudius vorbi cu liniștea convingătoare a unui bărbat, care e sigur de izbânda cauzei sale. „Religiunea de stat,“ începî el, „trebuie să privească întrebarea, dacă învățatură nazarinenilor este stricătioasă ori nu, din două puncte: din cel religios și din cel politic. Activitatea ce o desvoaltă nazarinenii seamănă cu scormonitura sobolului; ziua-noaptea să silească să câștige tot mai mulți aușenți. Furia lor de convertire

să mărginește cu turbarea, cu nebunia. Ei subminează statul, societatea și religiunea! Sunt niște rebeli, cari merită moarte înzăcită! Pentru că ei vreau să facă pe toți egali, să înființeze un popor mare de frați egal îndreptățiți. Așa o voește întemeietorul lor! De aci urmează, că după ce s-a format această societate nouă în stat, în locul pontificelui va ședeă poate un sclav mizerabil și cu mâinile sale murdare va aduce jertfa nazarineană. Iar în locul, unde astăzi tronează sublimul imperator, atunci va ședeă un pescar ticălos de pe câmpul lui Marte sau un hamal din Subura și va dicta legi lumii! Minciună și înșelăciune este întreagă învățatura lor, tradare este activitatea lor, desprețul zeilor este religiunea lor!“

Apoi cu elocință logică arată, cum prin împrăștierea de astfel de idei răsvrătitoare poporul este făcut să devină neîndestulit față cu statul, să desprețuiască pe zei și pe împărat, cum religiunea, statul și societatea sunt amenințate de secta aceea, cum senatorii adunați aci au datorința, să apere și se păzească ce au mai scump. Crediința, că Nazarineni sunt un popor nevinovat, este cu totul falză; din contră, ei cantă, după cum dovedesc scrierile lor, să întemeieze un imperiu mare, carele să cuprindă lumea întreagă; ei vreau să casseze întreg cultul zărilor și în locul acelor să fie un singur Dumnezeu; deosebirea claselor să înceteze, sclavii să fie liberați cu toții, pentru că oamenii sunt toți frați și trebuie să se iubească unul pe altul, cu un cuvânt: ei vreau să schimbe lumea, să întemeieze Dumnezeii noi, state nouă, ordine socială nouă!

După o recapitulare scurtă a celor spuse, el încheie cu avertismentul: „Voi, părinții orașului, aveți grije, ca patria să nu sufere pagubă. Vă pun o singură întrebare: Ce merită acela, carele-și împinge patria în pericol, carele devine trădător față de religiune, societate, familie?“

„Moartea! Moartea!“ urlă plebea agitată, carea auzi de afară întrebarea cea detunătoare.

„Ei bine!“ strigă pontificele. „Acum cunoașteți pe inimicii și nimicitorii orașului vostru și al statului; ce faceți cu ei?“

„Îi sfășiem, îi zdrobim!“ vult prin sale. „Moarte nazarinenilor!“

„Atunci eu propun,“ continuă Titus Claudius, întorcându-se către împărat, „ca edictele vechi contra creștinilor, cari le-a făcut sublimul Cezar Tiberius Claudius Drusus, să fie reînnoite, înăsprite și să intre la moment în vigoare.“

Propunerea fu primită cu unanimitate; ședința eră sfârșită și Nero părăsi templul.

Pontificele însă coborî treptele Capitolului, neîndestulit cu sine însuși; el eră pe deplin convins despre adevărul cuvintelor, ce le-a rostit mai înainte. Ce-l rodea însă în adâncul inimii sale, ca un vierme în veci neodihnit? — Ajungând acasă, să încuie în odaie, nevrând să vadă pe nimeni! Pe când numele său plutea pe toate buzele, el ședeă ca un visător la masa sa și recita încă odată vorbirea, ce a rostit-o abia cu un sfert de ceas mai înainte, sus în templul lui Jupiter!

Ca niște schelete să șgăiau literele la el. Și ceea ce a scris el azi, ce a vorbit color sus în Capitol, nu eră o sentință infrișoasă de moarte, carea trebuia să lovească pe sute de inși, poate pe mii de inși? Își aduse aminte de fica sa cea încântătoare! Oare sentința cea infrișoasă nu va lovi și pe multe fecioare? Și aceste — nu! — acestea nu puteau fi vinovate. Ori chiar copii! Acestia încă erau destinați să moară! — —

Ce a făcut el? Pentru ce i-au venit gândurile aceste numai acum, când eră prea târziu? Pentru că soldații împăratului alergau deja prin oraș, pentru a smulge pe nefericiții de prin casele lor și a-i târa în închisori. Să meargă la împărat? Să revoce? — Nu: asta n-o făcea un Claudian! „Tăceți, cugete infrișoșate cari mă chinuți. Am avut dreptate, când mi-am făcut propunerea — drept am avut! În laturi, scheletelor, cari mă amenințați! Lăsați-mă în pace — în liniște!“

Gândurile rozătoare însă nu-l părăsiră, chipurile cele infrișoșate nu dispărură! Ele îl persecutară până în liniștea sărbătorească a dormitorului său! Titus Claudius Sabinus, luminatul pontifice, să tăvălească gâfâind pe pernele sale și să întrebă deja a suta-ora: „Ce am făcut? Sum un ucigaș de copii și de fecioare! Un ucigaș!...“

Pe când el își chinuie astfel sufletul, soldații împăratului năvăleau, ca câinii cei turbați, asupra nefericiților creștini și îi târaiau în închisori, cari să umplură repede cu prizoneri.

Capitolul XXXVIII.

Claudia.

O căldură dogoritoare zăcea preste Roma, când Claudia să lăsă a fi dusă la vila lui Pudens din strada salarică, și un miros greșos de arsură umplea aerul. Preste tot locul văzu ruine, din cari să ridică un fum gălbinișos, puturos; o mulțime de oameni vărători să imbulzau în jurul ei și cerșau. Claudia dete tot ce avu la sine, fiindcă îi eră milă de sărmanii; ea însă demândă sclavilor, să meargă mai repede, pentru că mirosul cel greu al cerșitorilor îi făcea greață.

Sosirea ei în vila lui Pudens produse surprindere mare; Pudens și pontificele erau prietini din tinerețe. Însă de când senatorul cu familia sa au pășit la creștinism, el să retrase dela Curte și de către prietini săi de demult și nu mai convenia cu ei decât când eră absolut necesar s-o facă. Dacă eră luat la întrebare din cauza aceasta, senatorul să escuză cu lucrul cel mult ce-l avea cu administrarea moșiilor sale. Astfel în timpul din urmă el nici cu Titus Claudius nu să întâlnească decât arare-ori, și cu toate că nu-i convenia modul strict, cu carele pontificele ținea la credința în zăii cei vechi, totuși îl respecta mult pentru curățenia de moravuri și iubirea de dreptate a lui; afară de aceea convenirea cu el nu se putea încunjură, fiindcă între Claudia și Pudenciana există o prietinie intimă, carea iarăși făcea gânduri multe senatorului, de oare ce el se siliă să-și ferească copiii săi dinaintea ori și cărei influință păgâne.

Cu toate acestea el primi pe Claudia cu multă bucurie și o conduse în grădină,

unde copiii săi, Pudentiana, Praxedis, Novatus și Timotheus ezeantau jocuri vesele, dimpreună cu mama lor.

Claudia salută pe toți cu veselie și fu încântată de aerul proaspăt, balzamic și de grădina cea escelentă cu florile ei frumoase. Cu cuvinte calde preamări ea fericirea revederii și îmbrățișă de repețite-ori pe Pudentiana. Aceasta surise văzând bucuria amicei și o lăsă să-și facă voia. Pudentiana și-a propus, pe sub ascuns, să convertească și pe Claudia la învățătura creștinească; până acum însă ea n-a cutezat să vorbească deschis cu dânsa despre aceasta; cu atât mai mult însă s-a rugat pentru Claudia.

Mână în mână, rîzând și glumind ea copiii cei veseli alergau fetele prin grădină și Claudia își împreună mâinile de mirare, văzând splendoarea florilor ce umpleau grădina. „Ce plăcut e aci“, strigă ea cu veselie. „Aerul acesta proaspăt! Aroama aceasta! Și această mulțime de roze! Ah, dulcea mea, eu m-am bucurat, când am găsit o singură roză în grădina noastră, și aci înfloresc tufturi întregi! Și uite colo, liliile cele albe! Pudentiana, aceste seamănă întru toate cu tine: palide, nepătate, svelte și pline de aromă dulce! Le-ași culege bucuroși, însă nu cutez să rup aceste liliu caste. Înse vreau roze, roze! Vină, liliu albă, să culegem roze!“

Ea rupse o mulțime de roze, și-le împănă în păr; i-și împodobi haina, brațele și umerii, să învâluie cu ele ca cu un lințiol și râdea ca un copil. „Ah“, strigă ea după aceea, „Pudentiana, aci este ca în Eliseu! Ași vrea să rămân pentru totdeauna aci, să nu mă mai reintorc nici odată în orașul acesta urit, fumegând, în carele te înăduși!“

„Și ce te împedecă s-o faci aceasta, scumpă?“ întrebă Pudentiana cu blândetă și să bucură deja în ascuns pentru opera ei de convertire, ce și-a fost propus s-o pună în pracsă față de amica ei.

„Ce mă împedecă?“ întrebă Claudia. „Toate, scumpa mea, toate! Uite, am mii de datorințe, cari mă leagă de Roma. Niciodată n-ași lăsa pe tatăl meu singur, pentru că eu îi sum unicul său copil, eu îi sum totul. Și dacă nu m-ar avea pe mine, ar muri de supărare. Cum l-ași putea părăsi atunci?“

„Ar putea să vină cu tine la noi, și atunci ați fi la olaltă.“ —

„Cât de înțeleaptă și de bună ești!“ zise Claudia. „Da, asta e o idee bună. E întrebare numai, dacă să învoește tatăl meu, ori ba. Tu ști, cât de sever este el în împlinirea datorințelor sale. El nu cunoaște decât lucru și iarăși lucru! — Dar uite,“ să intrerupse ea și arătă spre o filigorie, dinaintea căreia o așteptă Sabinella, „uite, acolo ne așteaptă cea mai dulce dintre mame și desigur, ca vrea să ne surprindă cu ceva. Ei, cum îți place de mine, domina, în haina mea de roze?“

„Ești frumoasă și rîzătoare ca o dimineață de primăvară,“ zise Sabinella și o conduse în filigorie, unde așteptă o masă frugală, la carea luă parte și Pudens. Acesta să informă despre starea sănătății tatălui ei, ceea ce făcui pe Claudia să-și aducă aminte de cele ce i-a spus Pudentiana. „Ah,“ zise ea „el e așa de palid, așa de palid... Cât de bine ar trebui să se simtă el în acest aer proaspăt, și cât de mult s'ar bucură de această mare de flori, bunule Pudens. El iubeste atât de mult rozele! Însă nimeni nu-i

în stare, să-l depărteze de lângă altarele și cărțile sale. Și totuși, atâta lipsă de recreare ar avea.“

Pudens avu o vorbă pe buze; însă tăcu, fiindcă îl cuprinsese o frică misterioasă la gândul, că cei mai superiori preot alui Jupiter ar putea să locuiască în casa sa creștinească. Pudentiana însă zise veselă: „Eu am propus Claudiei, ca ea să aducă pe tată-său la noi.“

Pudens deveni încâtva confuz, însă zise repede: „Da, sigur, ne este bine venit.“

„Bine,“ rise Claudia plină de bucurie. „va veni, trebuie să vină, trebuie... Însă mai întâi senatul trebuie să hotărască asupra unei legi nouă și înainte de aceea el nu poate să părăsească Roma.“

„O lege nouă?“ întrebă Pudens mirat. „Eu cred, că în zilele acestea grele împăratul și senatul ar avea altceva de făcut, mai bun, decât să prescrie lumii legi nouă. Romanii pretind pâne, nu legi!“ Vorbirea bărbatului, cel de comun atât de liniștit, sună aproape vehement, încât Claudia să uită la el mirată și zise cu timiditate: „Tata zice, că această lege ar fi o binefacere, fiindcă ea pretinde pedepsirea aceluia, cari au păcătuit față de religione și de stat. De fapt, acești nazarineni trebuie să fie niște oameni înfricoșăți...“

„Despre cine vorbești?“ turerupse Pudens reținându-și răsuflarea. Soția sa și Pudentiana încă să cutremurată.

„Ei, despre secta cea blăstămată a nazarinilor“, zise Claudia. „Tigellinus afirmă, că ei au incendiat Roma, și tata vrea să dovedească senatului, că ei subminează statul și religiunea. Deja mâne imperatorul va face propunerea, ca această sectă să fie estirpată, și nu mai încape îndoială, că senatul îi va primi propunerea. Atunci edictele cele vechi a lui Tiberius vor fi renoite și înăsprite... Dar ce aveți?“ întrebă ea și să uită mirată la ceilalți. „Pentru ce sunteți dintr'odată așa de palizi?... Pudentiana, tu tremuri!... Ce-ți este?...“

Un moment domni liniște mormântală; apoi Pudentiana privi cu iubire la amica ei și zise încet: „Scumpă Claudia, noi suntem nazarineni!“

Cu un țipet puternic Claudia sări în sus și-și întinse mâinile către amica ei. „Vai!“ strigă ea, „vai! Ce spui? Voi sunteți nazarineni?... Nazarineni?... O, Pudentiana, re-trageți acest cuvânt urât!... Nu să poate!... Voi sunteți nazarineni, cari să târăe prin întunerec, cari nu recunosc pe zăi, cari se-

duc poporul?... Nazarineni, cari au aprins Roma?...“ Ea să opri deodată și răsede de ideea ei, carea i-se pără așa de proastă, ca ideea unui nebun. Apoi cu o mișcare repede aruncă rozele dela sine și suspină. „Ah“, vorbi ea, „a fost atât de frumos, atât de frumos... Acum însă nu mă mai pot bucura... Voi... voi sunteți nazarineni? Tu, sublimule senator, carele ești numit „cel nobil?“... Tu, Sabinella, cea mai dulce dintre mame? Tu, Pudentiana, lilia cea svelta, albă?... Nu, nu să poate, nu-i permis să fie așa!... Voi să fi dat foc orașului, voi?... Ah, e ridicul... dacă lucrul n-ar fi atât de serios, atât de înspăimântător, încât îți vine să ne-bunești!... Prietina mea cea mai iubită să fie o criminală?... Ah, ah... Și voi nu vă scufundați în pământ de rușine?... Nu fugiți dinaintea legii, carea vă va nimici?... Voi surideți? Vă puteți bucura!... Ce-i asta? Ce-i asta?...“

(Va urmă).

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.
Redactor responsabil: Augustin Gruția.

AVIZ!

Aduc la cunoștință onoratului public din loc și jur, că am preluat magazinul de lemne al Dnului Ștefan Oltean fundat la anul 1891.

Magazinul, care stă și mai departe sub conducerea Dnului Ștefan Oltean, l-am asortat din nou cu tot felul de lemne pentru edificare, pe cum: **grinzi, caferi, lețe, scânduri, țigla, cărămizi, var**, etc. pe cum și **lemne de foc, 1 vagon de fug cl. I. dus în curte cu 156 cor.**

cu prețurile celea mai moderate.

Aducând acestea la cunoștința onoratului public rog și binevoitorul sprijin.

Blaj, Septembrie 1908.

(41) 6-8

Cu toată stima:

Dionisiu Trifan.

„Recomandăm proprietarilor de vii cu toată căldura tovarășia românească „Mugurul“ însoțire economică-comercială în Elisabetopol (Erzsébetváros) care vinde altoie de viță de vie de toate speciile pe cum și viță americană cu și fără rădăcină și la dorință însoțirea dă instrucție gratis ori cui în toate ramurile viticulturii.

(34) 10-52

să se adreseze,
cine dorește a cumpără

Pomi Roditori Altoiți,
de calitatea I. arbori de promenadă, tufe de ornament,
acății, gledicii, coniferi ș. a. pe cum și

VIȚĂ DE VIE ALTOITĂ,
viță de vie europeană și americană cu și
fără rădăcină.

Cataloge trimite gratuit și franco.

FISCHER & COMP
Pomi Viticulturii

(36) 6-12

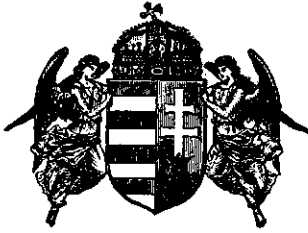
La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896
premiat cu medalia cea mare.

Turnătorii de clopote și fabrica de scaune de fer pentru
clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

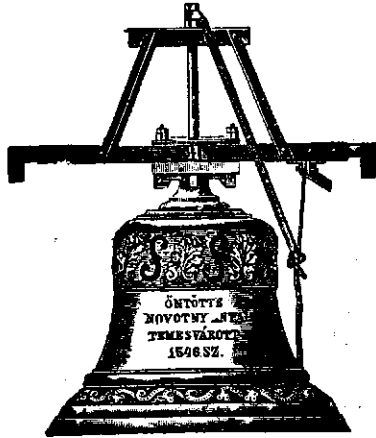
(46) 4-52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fer bătut. construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

→ clopotele găurite ←

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toace de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania“

din Sibiu

(45) 4-52

intemeiată la anul 1868

Sibiu, strada Cisnădiei nrul 5 (edificiile proprii), asigură în cele mai avantajoase condiții:

contra pericolului de incendiu și exploziune. edificii de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutrețuri și alte produse economice etc.

asupra vieții omului

în toate combinațiile, capitale pentru cazul morții și cu termen fix. asigurări de copii, de zestre, rente pe viața încreagă etc. etc.

Asigurări populare fără cercetare medicală
Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului: 95,816.412 coroane.
capitale asigurate asupra vieții: 9,882.454 coroane.

Dela întemeiere institutului a solvit: pentru despăgubiri de incendii 4,484,278.83 cor. pentru capitale asigurate pe viață 4,028,113.12 cor.

Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi dela: Direcțiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu I. curtea I.

și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița, Cluj și Oradea mare. pe cum și dela subagenții din toate comunele mai mari.

Viță altuită!

Viță altuită!

Viță altuită!

(42) 5-5

De vânzare:

Un cuant mai mare de altoi de viță cl. I-mă, altuiți în viță americană („Riparia Portalis“) după metoda cea mai bună (altoirea în mușchi) în următoarele specii:

Soiuri pentru vin alb:

Rizling italian	(Olasz Rizling)	1000 bucăți = 200 coroane.
Mustoși	(Musztos fehér)	" " = 200 "
Goarneși, Iordovană	(Iárdovány)	" " = 220 "
Galbini	(Mézes fehér)	" " = 200 "
Fetești	(Erd. Leányka)	" " = 220 "
Mestecați	(Vegyes borfaj)	" " = 200 "
Rulendi	(Ruländer)	" " = 200 "
Șmighiră	(Som, Furmint)	" " = 200 "
Ezerjő	" "	" " = 200 "
Bacator	" "	" " = 200 "
Silvan verde	(Zöld Szilvány)	" " = 200 "
Chasselas Napoleon	" "	" " = 200 "
Muscat Lunel	" "	" " = 220 "
Muscat Croquant	" "	" " = 240 "
Slancamenca	(roșie)	" " = 240 "

Altoi clasa II-a.

Soiuri pentru vin roșu:

Burgundi, mare	(Nagy Burgundi)	1000 bucăți = 200 coroane.
Lugojană, neagră	(Nemes Kadarka)	" " = 200 "
Carbenet	(Carbenet franc)	" " = 200 "
Merlot	" "	" " = 200 "

Soiuri de desert (de masă) csemege:

Chasselas blanc croquant (alb)	100 bucăți = 22 coroane.
Chasselas rouge croquant (roșu)	" " = 22 "
Muscat Alexander (alb)	" " = 22 "
Muscat Passatutti (alb)	" " = 24 "
Muscat Ottonel (alb)	" " = 28 "
Muscat Hamburg (negru)	" " = 30 "
Kosuth Lajos (alb)	" " = 30 "
Suvenir de mileniu (abl)	" " = 40 "
Oriașul de Genua (Genuai oriás) (alb)	" " = 40 "
Csaba gyöngye (alb)	1 " = 1 "
	1000 " = 80 "

circa: 800,000 buc. loze

Viță americană (sălbatică):

circa: 800,000 buc. loze

Riparia portalis clasa I-mă dela 6 cm. în sus grosă 45 cm. lungă	1000 bucăți = 17 coroane.
Riparia portalis clasa I-mă dela 6 cm. în sus grosă 120 cm. lungă (din care se pot face 3 bucăți) (altoi)	" " = 50 "
" " cu rădăcină	" " = 40 "
Viță nobilă (europeană) dela 6 mm. grosă 45-50 cm. lungă (mai multe soiuri)	" " dela 8 " în sus.

Aciea cari au trebuință de viță sălbatică pentru altuiți, sunt rugați ași face comanda cel mult până în 10 Noembrie 1908 și totodată a-mi face cunoscut cât de lungă să fie tăiată; după 10 Noembrie prețul viței sălbatice se va urca (ridică). La comandă rog, a-se trimite 1/2 anticipațiune, adresa să se scrie legibil indicându-se posta sau stațiunea căii ferate. Pachetarea să va face cu îngrijire socotindu-se speșele proprii. Reclamațiunile să i-au în considerare dacă sunt făcute cel mult la trei zile după primire. La comanda mai mari vând și pe cambiu pe lângă caventii buni, termenul solvirii 1 Octomvrie n. 1909.

Sâncel—Szancsal, u. p. Balázsfalva.

Ioan Bărbat,
inv. producător de altoi.